

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 13

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A lírai én szerepei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Konkrét vershelyzetben, népies életképben, gyermekként „kis harangozó,” aki a tőkharangot akarja megszólaltatni, ám az nem adott annak idején hangot, egyébként technikailag tökéletesen működött és szabályosan lendült mozgásba; az egyenes beszéd a gyerek vágyát idézi: az igazi harangozó-szerep betöltését, valódi, zengő harang megszólaltatása; a teljesült vágy metaforizálódik, felnőttként: költőszerepet jelent; metaforikusan szól a költői megszólalás lehetőségéről stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. Idősíkok

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Visszatekintő nézőpont: múlt, gyermekkori jövőkép és jelen sorsszerű összetartozása, a cím is ezt sugallja: a 'természet mindig visszatér', az elhivatottságot is jelentheti; idézőjeles rész: mintha a gyerekkorba visszahelyezkedő lírai én szó szerint emlékezne kimondott, megszólaltatott gyermekkori vágyára, amely a jövőre irányul; a visszaemlékező lírai én hangot ad gyermek önmagának, a „mondám” ige ideje a jelen beszédének részévé alakítja, a harang megszólaltatásának vágya örök, de megvalósíthatatlan; tartalom és forma ellentéte: a szonett zeneisége ellentmond az elhallgatásnak, a hangtalanságnak stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. Harang-kép jelentésgazdagsága

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Központi motívum: harangkongatás, a lélek metaforája, az alkotás küzdelmének, a költészetnek a jelképe; a transzcendenssel való kapcsolattartás eszköze; tőkharang - népi gyermekjáték, kilengő mozgása, hangtalansága; metaforizálódása: a vers mint harang, a költő mint harangozó, küzd, hogy megszólaltassa, de csak kongassa; a hajdani kisfiú nem zúgatni, hanem pusztán kongatni kívánja majd felnőve a költészetet jelképező „valódi” harangot; a kongatás, ellentétben a zúgó harang istentiszteletre hívó vagy veszélyre felhívó jellegével, a halálhoz, a temetéshez, az elmúláshoz asszociálódik, a lélekharang hangját idézi fel; a kongatás válik a vágyott költői megszólalás metaforájává; a kongatás fizikai feltétele a belső üresség, amely itt az önmaga jelentéktelensége felvállalásának feleltethető meg; az önmagának nagy súlyt, fontosságot tulajdonító, a mondanivalója tartalmasságára figyelmet felhívó versbeszéd elhárítása fejeződik ki a kongatás metaforájában; stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. A költemény utolsó két sora

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költői hitvallás, hivatás megjelenítése, ars poetica, a megtalált és betöltött szerep megvallása: a 'kongatom' cselekvést kifejező, hangutánzó ige a versírás, alkotás metaforájává alakul; a vers formája is zenei: 14 soros szonett; „versek,” a többszámú főnévhasználat valószínű a Kapcsos könyvbe írt Őszikék ciklus alkotásaira utal ki a vers kontextusából; a gondolatjel az alkotói/olvasói megtorpanást eredményezi, elgondolkodásra készítet: a „hangtalan” a vers csöndjére utal-e és/vagy az alkotói válságra, önmaga költői gyakorlata meghatározója, az alkotásnak a befogadótól való távolságára; a vers vizuális megjelenítése is alátámasztja a nyolc-, négy-, kétsoros versszakok csökkenő terjedelme ennek a hangtalanságnak, az elhallgatásnak a képi megfelelőjét adja meg stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása, a következő, szövegből vett információk alapján: „eredetileg más pózban akarta megfesteni a madonnát, de további változtatásokra nem derült fény. [...] Leonardo első kompozíciójában a gyermek Jézus és az angyal magasabban helyezkedett el, az angyal lefelé tekintett a kis Jézusra. Nem világos, hogy a művész miért szakított ezzel az ötlettel, de a közelmúltban felfedezett újabb vázlaton már máshogy képzelte el a jelenetet. Például megváltoztatta a gyermek Jézus fejtartását, hogy profilból látszódjon, és az angyal göndör fürtjeinek egy része is eltűnt.”

5 pont

b. Egyenes következtetések levonása a szövegből vett információk alapján. Utalás az új felfedezés közzétételének, a kutatói munka népszerűsítésének szándékára, a közönség szenzációra való kíváncsiságának felismerésére.

5 pont

c. A publicisztikai stílusréteg megnevezése (2 pont), indoklás (3 pont)

5 pont

d. Témához való igazodás

5 pont

A véleménykifejtés követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér. **5 pont**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott epikus alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Móricz*: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat; Turi Dani a hagyományos paraszti mentalitással, a Karayak gőgjével, sár-létével, sorsával szembeszegülő, azt alakítani igyekvő; az önmegvalósító, önteremtő, önpusztító Ember típusa; metonimikus történetalakítás; zárt,

falusi szintér: Kiskara világa; szervezőelve az ellentét; évszaktoposz: nyár – tél; térszerkezet: nyílt – zárt tér; szereplők közötti társadalmi, szociális, családok közti, érzelmi ellentétek; realista-naturalista házasságtörténet; metaforikus összefüggések: sár és arany motívuma, fejezetzáró, szimbolikus jelentései; elbeszélői és szereplői szövegek keveredése, szabad függő beszéd ;

Kosztolányi: realista, lélektani, egzisztenciális regény, metonimikus és metaforikus történetalakítás; mottó: latin nyelvű, előretaláló szerepe: a szenvedőkért, Annáért szól, keretfejezetek: szóbeszéd szerepe, késleltetése Anna megjelenésének, sűrítés, legendásítás; regény térbeli sokszínűsége, tagoltsága, szimbolikus terek, történelmi tér/idő, szerepjátékok, pontos időmegjelölések, gyakorító elbeszélésmód; lélektaniség: tudatalatti elfojtások (ön)pusztító szerepe; egzisztenciális problémák: elidegenedés, érzéketlenség, szerepjáték stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. társadalmi különbségek ábrázolása

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Móricz:* paraszt – úr: nemcsak jelenbeli, hanem a múltbeli események is meghatározzák I. Kiskara története; parasztlak közötti rétegződés ábrázolása: zsellérparaszt – nagygazda; Turi Dani és Erzs, s a két család közti viszonyt is befolyásolja; Dani sorsát alakító, önteremtő, gondolkodó, nagyravágyó ember; küzd a visszahúzó erővel, a paraszti sors nehézségeivel, sár-létével, a Karay grófok gőgjével, lenéző magatartásával; ellentétbe kerül közösségével: a hagyományos paraszti mentalitással I. Takács Gyuri, szülők; a modern gazdálkodás elvei szerint: önteremtő, gondolkodó, újító, vállalkozó; vágyai határtalanok, munkaszeretet jellemzi; földszerzésének fokozatai, sikeres, magányosan küzd a közösség érdekében is; a származás fölé kerül férfiassága, önbizalma I. a zsidó nővel és a grófnővel való beszélgetése, viszonya;

Kosztolányi: a regény térbeli sokszínűsége, a tárgyi világ jelentősen hozzájárul a század eleji millió megteremtéséhez, a társadalmi és szociológiai rétegzettség bemutatásához; a másként látott tér a megváltozott alá-fölérendeltségi viszonyt, politikai helyzetet fejezi ki I. Vízny Kornél Ficsor konyháját először otthonosnak látja, majd sivárnak, közönségesnek; érdekkapcsolatok: úri középosztály/polgár – proletár, úr – cseléd viszony; a cseléd lenézése, előítéletekkel való fogadása, a róla való beszéd; cselédek közti különbségek; Anna balatoni parasztlány, Ficsor rokona, már három éve szolgál Pesten, kitűnő cseléd; Víznyé cselédmániája, beteges féltelmei, előítéletei; számára Anna neve mágikus: mennyei manna, ilyen nevű cselédje még nem volt, „Mindent tőle várt;” úgy érzi, élete rendbe tétele függ Annától, mégis megalázza, nem emberként bánik vele, tulajdonaként kezeli, zsarolja I. Moviszter igazsága stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. a szereplők megjelenítésének eljárásai

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Móricz:* realista, naturalista emberkép; szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, drámaiság, villanásszerű felismerések; ellentétezés: férfi – női elv, D – Erzs: rangbeli, vallási, megértés hiánya; falu – D.: eltérő értékrend, önmegvalósítás – önpusztítás; D. – T. Gyuri: féltékenység, halál, D. – Karay gróf: ősi gyűlölet, paraszt – úr, paraszt - úr, parasztlak közti rétegződés; csökkent értékű nyelvhasználat, naturalista, vulgáris kifejezésmód; indulatszavak, felkiáltások gyakorisága a belső feszültség kivetülései; belső hangok, monológok; a szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, halljuk, drámaiság; a szereplők egymás nem értéke, félreértése, kommunikációhiány, elidegenedés, boldogtalanság a házastársak között; az udvarlás verbális, non-verbális nyelve, fokozatai a siker eszköze T. D. számára;

Kosztolányi: Édes Anna, a címszereplő a VI. fejezetben jelenik meg, késleltetés okai: mások által megjelenített kép ütközik a valósággal; feszültségteremtés, idegenségérzet; Víznyé cselédmániájának kirajzolódása; az elbeszélő érzékletein keresztül mutatja be Annát; tudatalatti folyamatok, beszélő nevek; külső tulajdonságok, részletező leírásmód; egymás nézőpontja stb.)

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. a mű stílusirányzatának jellemzői

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Móricz*: realista-naturalista regény: társadalmi problémák, szegénység, beszűkült tudatállapot, változást akaró, de léthelyzetéből kitörni nem tudó szereplő; magány léthelyzete;

Kosztolányi: realista stílusirányzat jellemzői: regény térbeli sokszínűsége, tagoltsága, a 20. századi nagyváros társadalmi, szociális környezetrajza; szimbolikus terek, történelmi tér/idő, pontos időmegjelölések, gyakorító elbeszélésmód, lélektaniség a szereplők megformálásában, tudattalan tartalmaktól való meghatározottság; érzelmek kétértelműsége; gesztusok, az ösztönök jelértéke; egzisztenciális problémák: a lét üressége, idegenségének kimondása, elmagányosodás, kommunikációképtelenség; megjeleníti a szereplők származását, társadalmi, anyagi helyzetét; családi viszonyok, társas kapcsolatok, mániák, fóbiák, szerepjátékok; ellentétezés; *stb.*),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.